

LICENCE Z BRUSELU

» Česká rozvojová agentura jménem Evropské unie pomáhá v Bosně a Hercegovině i v Moldavsku.

Evropská unie jako celek zůstává největším světovým poskytovatelem mezinárodní pomoci. Na boj proti chudobě a na podporu celosvětového rozvoje loni členské země vydaly 75 miliard eur, další necelá miliarda šla z rozpočtu unijních institucí. Svůj rozvojový program má i Evropská komise, neformální vláda EU, která často realizaci jednotlivých projektů pověřuje rozvojové agentury členských zemí. Akreditaci pro takzvanou delegovanou spolupráci má od roku 2017 i Česká rozvojová agentura (ČRA) – získala ji jako první ze zemí, které do unie vstoupily v roce 2004. Letos v létě pak agentura získala z Bruselu „licenci“ pro další tři obory.

„Vnímám to jako projev důvěry v český systém zahraniční rozvojové spolupráce a jeho účinnost. V praktické rovině nám to otevírá dveře ke spolupráci s dalšími dárci a financování z prostředků EU, které je poměrně významné: jde o sumy, které mohou zásadním způsobem pomoci. Akreditace od Evropské komise jednoznačně zvyšuje prestiž naší agentury a také ostatní donoři ji vnímají jako nespornou známku kvality,“ říká Jan Slíva, ředitel ČRA.

V rámci delegované spolupráce rozvojová agentura letos rozjela dva projekty. Zatímco v Bosně a Hercegovině se zaměřuje na oblast vinařství, v Moldavsku je cílem zlepšení zdraví obyvatel, zejména pak v Podněstří. V obou případech přitom čeští experti spolupracují na místě s dalšími dvěma významnými hráči na poli rozvojové spolupráce: na Balkáně je partnerem místní pobočka Rozvojového programu OSN (UNDP), v Moldavsku pak německá Společnost pro mezinárodní spolupráci (GIZ).

Na pomoc vinařům

Čtyřletý projekt na Balkáně využívá bohaté zkušenosti, které ČRA posbírala právě v Moldavsku i Gruzii, kde pomá-

hala vybudovat vinařský registr. V Bosně a Hercegovině si Češi v rámci unijního programu EU4AGRI rozdělí úkoly s místní kancelář UNDP. Zatímco se experti OSN zaměří na soukromý zemědělský sektor, Česká rozvojová agentura podporuje státní a veřejnou správu především v oblasti vinohradnictví a vinařství. Jedním z výstupů projektu by proto měla být jednotná registrace všech vinic a vinohradníků včetně pravidelných ročních prohlášení, která by umožnila kontrolu a monitoring.

„Naší snahou je připravit celé odvětví na standardy, které jsou platné v zemích EU. Kromě vinařského registru je potřeba vytvořit také platný vinařský zákon na celostátní úrovni a od něj se odvíjející normy jednotlivých správních entit, které tvoří Bosnu a Hercegovinu. Tak, aby všichni zemědělci měli stejná

práva a povinnosti bez ohledu na to, v jaké části země žijí. V oblasti vinařství je v zemi nevyhovující poradenství, naším cílem je také vybudování IT systémů,“ vysvětluje Lenka Huberová, manažerka projektu.

Počítá se s workshopy a pravidelnými návštěvami českých odborníků v Bosně a Hercegovině, recipročně by pak vybraní státní úředníci z této balkánské země měli do Česka jezdit na studijní cesty. Projekt začal letos v květnu, kdy proběhla série schůzek jednotlivých aktérů. Z české strany se jí zúčastnil mimo jiné Miloš Michlovský, který patří k nejvýznamnějším šlechtitelům vinné révy u nás. České vinařství zastupovali také odborníci z Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) v Brně. Nejde o první projekt této instituce v Bosně a Hercegovině. ÚKZÚZ v této balkánské zemi již pomáhal ovocnářům, v jiném projektu pod záštitou ČRA zase radí, jak zavést systém registrace pesticidů.

V případě vinařského projektu se chtějí čeští experti podílet o své know-how z doby, kdy Česko vstupovalo do EU.

» K největším vinařským oblastem Bosny a Hercegoviny patří údolí řeky Neretvy.

Foto: Shutterstock

» Pětina moldavské populace je starší šedesátí let. Česko-německý rozvojový projekt se i proto snaží o zlepšení zdravotní a sociální péče na obou březích Dněstru.

„Z vlastní zkušenosti vím, že v Bosně a Hercegovině je řada strategií a politik, které se ale nedotáhnou do konce. Z praktického pohledu je nevýhodou neexistence centrálního svazu vinařů a vinohradníků. Ten přitom hraje klíčovou roli nejen v otázce případného přerozdělování dotací, ale třeba i v ochraně původních odrůd vína,“ říká Petr Vaculík z ÚKZÚZ. Celý projekt podle něj může nasměrovat Bosnu a Hercegovinu tak, aby si na balkánském trhu s vínem udržela odpovídající postavení. „Země by se měla soustředit na kvalitní lokální vína určená především pro domácí konzumenty. Produkci laciných vín rozhodně prorazit nemůže,“ soudí český expert na vinařství.

Na obou březích Dněstru

Druhý projekt, který ČRA v rámci takzvané delegované spolupráce rozjela, je z další oblasti, kde je česká rozvojová pomoc, podobně jako v zemědělství, tradičně silná. Také v sociální pomoci a zdravotnictví Češi v řadě zemí světa

dokázali, že mají kvalitní know-how a především své znalosti umí předávat potřebným. Pokračovat v tom chtějí i v Moldavsku. Projekt postavený na úzké spolupráci ČRA s německou GIZ je zaměřený na zlepšení zdravotních a sociálních služeb pro osoby potřebující dlouhodobou péči, a to na obou březích Dněstru. Tedy i v Podněstří, které je od roku 1990 územím ovládaným separatisty.

Středobodem projektu je desetitisícový Grigoriopol, který leží na levém břehu Dněstru. Již letos by obě rozvojové agentury chtěly rozjet poskytování domácí péče a vyhlásit veřejnou soutěž na rekonstrukci centra služeb, které by mělo začít pracovat v Grigoriopolu v polovině roku 2021. Do konce letošního roku chtějí Němci a Češi stihnout proškolení personál, který v tomto centru bude pracovat. Kromě samotného střediska jsou v plánu další školení: celkem jde o 200 profesionálů z Podněstří v oblasti sociálně-zdravotní domácí péče a dalších 400 pečovateli z řad rodinných příslušníků.

Společný česko-německý projekt je financován z prostředků Nástroje evropského sousedství (ENI). Záměrem Evropské unie je zprostředkovat urovnání konfliktu v Podněstří posílením důvěry mezi Kišiněvem a Tiraspolem prostřednictvím společných aktivit, do nichž budou zapojeny místní úřady, občanská společnost a další aktéři z obou břehů Dněstru.

Vinařství v Bosně a Hercegovině a zdravotní péče v Moldavsku jsou prvními projekty s „licencí“ z Bruselu, které ČRA pod záštitou Evropské komise začala realizovat. Nemělo by ale zůstat jen u nich. „Doufáme, že v řádu měsíců se nám podaří zapojit se do projektu delegované spolupráce v Gruzii, který je zaměřený na bezpečnost potravin a rozvoj venkova. Dále je v jednání další zajímavá spolupráce v Moldavsku. A do budoucna bychom rádi získali možnost zapojit se do projektů i v ostatních prioritních zemích naší rozvojové spolupráce, tedy Kambodži, Etiopii a Zambii,“ dodává Jan Slíva, ředitel ČRA.

BLAHOSLAV HRUŠKA »